

40 ՓԲ.

ՄԱՐԹԱԹԵՐԹ

40 ՓԲ.

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Երգիծաբանական

Տնօրէն ՄԱՐԹԱԹԵՐԹ ՏԵՕՐԱՐԷՃԵԱՆ

Հասցէ. Ղալաթիս Նորասուրբեան Խան

ԺԲ. Տարի Թիւ 37

ՄԱՐԹԱԹԵՐԹ

20 Մարտ, 1899

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ. — Արդէնութիւն:

Փ. Խ. Բ. — Գաւառային կեանքէ. — Հարսնետունը քէ սպասուն:

ՅԱԿՈԲ ՏԵՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ. — Թատերգութիւն. — Հինն ու նորը:

Վ. Փ. — Վառսա:

Միջազգային կացութիւնը. — Ձիւնական կարկանդակը:

Վ. Փ. — Ձիւն-զակ:

Ծաղիկի հեռագիրները:

ՍԵՏՈՐԿՈՒՇ. — Մեծ Պահի հարսնիքը:

Պ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ. — Նկարներ:

Ս. ՄԵՆԱՏՈՒՐ. — Գերեզմաններու շուրջը:

ԳՈՒՄԳԱՐՈՒՅԻ. — Նամակասուփ:

Ազգային լուրեր:

ԱՐԴԷՆՈՒԹԻՒՆ

Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեան վերջապէս հաւանած է երթալ իր նոր պաշտօնատեղին. չենք գիտեր թէ Ազգ. կեդր. վարչութիւնը համակերպեցաւ Տ. Ներսէս եպիսկոպոսին զանազան առաջարկութիւններուն թէ նորին գերապատուութիւնը համակերպեցաւ վարչութեան որոշման, վասն զի Պատրիարքարանը իբրեւ Առաջնորդական Տեղապահ կը դրկէ եւ Տ. Ներսէս Սրբազան իբրեւ այցելու-հովիւ կ'երթայ. Կ'երեւայ թէ Տ. Ներսէս Սրբազան իր պաշտօնին առժամեայ բնութիւն մը տալ կ'ուզէ. բայց որ պաշտօնը արդէն մնայուն է: Զէ մի որ մշտնջենաւոր կարծուած եկեղեցական ամենաբարձր պաշտօններն իսկ, առժամեայ բնութիւն մը ունին իրենց շարունակութեանը կամ ծագմանը մէջ: Եւ սակայն Քզմիրի նախորդ Առաջնորդը իրաւունք ունի քիչ մը շրջահայ-

նայ իր Վանայ ժողովուրդը դժուարեանքներէ ետք ինդիրը պերճախօսութեան շուրջը կը դառնայ: Այս դարու մէջ՝ կարգ մը պերճախօսներ ունկնդրելու բաղդը ունեցած են Վանցիները. հետզհետէ լսած են Նարեկայ Մկրտիչ վարդապետը, Աբրահամ վարդապետը, Տապաղեան Կարապետ վարդապետը, Թօփուղեան Յակոբ Արքեպիսկոպոսը, Տէր-Սարգսեան Երեմիա Սրբազանը, Խիզանցի Յակոբ եպիսկոպոսը, վարամեծ Իգնատիոս Պատրիարքը, Ս. Հայրապետը, Սրուանձտեանց Գարեգին եպիսկոպոսը, Աղուանցեանց եւ Ալեքանդրեան զոյգ մը Գրիգորիս Սրբազանները, Եղիշէ վարդապետ Տէր-Սարգսեանը, Դանիէլ վարդապետը, զուարճախօս Հայր Փիւրղալէմեանը եւ ներկուռ հայր Թօխմախեանը, Արարուց Տէր-Դիոնէսիոս քահանան ու Նորաշէնին Տէր-Կոմիտաս քահանան, Ամիրճանեան Տիգրանը եւ աչազուրկ Երամեան Համբարձումը, որոնց ամենքն ալ իրենց կարգին՝ սրամիտ եւ պերճախօս բեմասացներ էին:

Այս անձնաւորութիւններէն շատերը՝ որեւիցէ պաշտօնական որակեալ տխրողսով չպաշտօնավարեցին, սակայն ամենքն ալ քիչ շատ արդիւնաւոր ըրած են իրենց պաշտօնը:

Եղեսեան Յովհաննէս Սրբազանն ալ ժամանակին Վան դրկուած է՝ իբրեւ այցելու-հովիւ. ամէն մարդ գիտէ թէ Եղեսեանի քարոզը՝ ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ մեծ համբաւ ունէր եւ Եղեսեան ըսելը՝ քարոզ ըսել էր:

Սակայն ինչ կրցած էր ընել նոյն իսկ այդ քարծրաստիճան եկեղեցականը՝ երբ բաւական ատեններ Վան մնացած, եւ Յանկոյսներու Թաղի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ շարունակ քարոզած էր:

Երբ իրեն հարցնէին թէ Վանայ մէջ ինչ ըրած

ես. կը պատասխանէր, «Երկու կարեւոր գործ ի զը-
լուխ հանած եմ. Առաջին՝ նոյն ժամանակի ազդեցիկ
Առաջնորդ ճգնաւոր Գաբրիէլ եպիսկոպոսը թաղած՝
եւ երկրորդ Շարան եւ Խերոյ (Հայրապետ) պէյե-
րու ծանօթ ընկերութիւնը իրարմէ զատած եմ»:

Երբ Եղեւեանիպէս առիւծասիրտ, քաջաբարոյ
ու սրամիտ եկեղեցական մը՝ այսչափ միայն շահա-
տակութիւն կրնայ գործել, տարակոյս չկայ թէ մեծ
բան մը չենք սպասեր Ասլանեան Սրբազանէ, եւ սա-
կայն քանի որ իր ներկայութիւնը այս միջոցիս ան-
հրաժեշտ է, բարեկամաբար կը յանձնարարեմ իմ
նախկին դասընկերիս Տ. Ներսէս եպիսկոպոսի, որ
բարեհաճի ընդ փոյթ երթալ իր պաշտօնատեղին:

* * *

Երկու խօսք ալ օրուան Սուրհանդակի մասին,
որուն համբաւը վեց ամիսներէ ի վեր ոլորտացած էր
ամէն հայաբնակ կողմեր:

Հայ լրագրութեան տարեգրութեան մէջ Սուր-
հանդակ անունով կարգ մը թերթեր կը յիշուին:

Առաջին անգամ, 1846ին հրատարակուած է՝
Սուրհանդակ Կ. Պոլսոյ անունով պարբերական մը,
որմէ երկու տարի ետքը, այսինքն՝ 1848ին, Սուր-
հանդակ Բիզանդիանը լոյս տեսած է:

Իսկ 19րդ դարուս վերջին քառորդին մէջ ալ
Սուրհանդակ անունով հայաթերթեր երեւցան, ո-
րոնց կեանքը շատ կարճատեւ եղած են:

Այս հինգերորդ Սուրհանդակն է որ ի լոյս կ'ըն-
ծայէ Տիգրան էֆ. Ճիվէլէկեան, բեղմնաւոր պաշա-
րով եւ թարմ բայց փորձ ուժերով եւ տարերքներով:

Սրտագին խանդավառանօք՝ յաջողութիւն եւ
կարողութիւն կը մտղմէ, Ճէրիսէի Շարգիյէի, Բիւ-
րակնի եւ Ծաղիկի պատուակալ-աշխատակից:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԳԱԽԱՌԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՀԱՐՍԵՏՈՒՆ ԹԷ ՍԳԱՏՈՒՆ

Շատ կանուխ իր խանձարուրին մէջ Անթառամ նշա-
նուած էր Մամասիկին, Անթառամ հազիւ աչքերը լոյս
աշխարհ բացած, Մամասիկի հօրաքոյրը Գոհար փութա-
ցած էր Անթառամի բերնին չաքար ցանել, եւ պեշիֆ-
իերքմէի ամուր կապերով նշանած եւ խօսք տուածի ա-
ռաջին արարողութեամբ մը ի մի յօգած էր այն երկու
մատաղատի մանկիկներու արտեր. եթէ երկինք երբէք

պահէր զանոնք անվտանգ. անոնց աղաղայ միութեան
ոչ ինչ կար իրոջնոց: Իր տեսակին մէջ յոռի այդ սովո-
րութիւն, եւ ամուսնական օրինաց գլխովին հակառակ
այդ կոնխակալ նշանդրութիւն. շատ անգամ զիւղացի
միամիտ տէրապապաներու օրհնած հայաւէն ու նշանէն ա-
ւելի ամուր եղած են թէպէտ, բայց սաէպ անգէս ծնո-
ղաց կամակոր հաճոյակատարութեան գոհեր դարձած են
երկու սեռէ երիտասարդներ, որոնք իրենց բովանդակ
կենաց մէջ անհաշտ ապրած, եւ ընտանեկան սիրոյ բոյնը
հակառակութեան կռուան մը եւ իրենց ողջ կեանքը չա-
րաչար նահատակութիւն մը եղած է ամուսնական ան-
քակտելի լուծին տակ ճնշուած:

Մամասիկի հայրը անխառն եւ անհուն սիրով կը սի-
րեր Անթառամի ծնողքը, անոր հօր հետ ատրակայու-
թեան մէջ մի յարկի տակ ապրած, եւ միեւնոյն տան մէջ
հարուստ կալուածատիրոջ մը ծառայութեամբ երկար տա-
րիներ միասին մնալով, անբաժան սերտ մտերիմներ դար-
ձած էին. իրարու շունչով ու սիրով զեղուած՝ զոր տես-
նողներ անոնք հարազատ եղբայրներ ծնած ըլլալ կը կար-
ծէին. ահա այդ եղբայրական ճշմարիտ սիրոյ տպուո-
րութեան տակ էր որ՝ երկու վաղեմի զրկիցներ իրենց
սէր ու բարեկամութիւն տեսական մշտնջենաւոր պահե-
լու համար, խնամութեամբ մը աւելի նուիրագործելու
ուխտ ըրած էին կանուխէն:

Անցած էին տարիներ, ժամանակը որպէս ամէն բան
դէպ ի վախճան ու կատարելութիւն կը տանի, նոյնպէս
այն երբեմնի մատաղ երախաներ մեծցած, հասուն-
ցած՝ առողջ ու կորովի, կարգուելու վիճակին ժամա-
նած էին:

Գիւղին մէջ ամէն ոք գիտէր թէ անոնք իրենց ման-
կական հասակին մէջ նշանուած, անոնց ծնողք անդարձ
հաստատուն կերպով խօսք տուած էին իրարու զոր մա-
հը միայն կարելի կ'ընէր բաժանումը:

Մամ սի հայրը հազիւ մի քանի ամուսնի պահպա-
տութենէ վերադարձած, իսկ Անթառամի հօր մեկնումը
դեռ չէր մոռցուցած բաժանումի դառնութիւնը, դեռ նոր
ու թարմ էր վերքը, իսկ Լուսիկ ամուսնոյն տուն հա-
սած օրէն միտքը փոխած էր, այն շատ մը մայրերու
պէս աղան ամուսնացնելու մարմաչով մը բռնկած.
«Աղջիկը մեծցած է, աղան ալ չափահաս է և կ'ըսէր ա-
մուսնոյն՝ զրացինքը՝ սպասելու տանը չէ, չափահաս
կ'ընեն, եւ տան օճախէն անբաժան զառամ մամիկներ
գործ մըն է տեսէք, գլուխնին փաթթեցէք լմնցուցէք
կ'ըսէին Լուսիկին:

Այգեկոյթը կը մօտէր, կալերնին տուն առնելէ վերջ,
այսինքն տան ձմրան պարենն ու պաշար հայթայթելէ յի-
տոյ լիառատ, Հոկտեմբերի սկզբում կ'սկսի գաւառային
հարսնիքներու եղանակը, ընդհանրապէս հայաշատ գիւ-
ղերու հնաւանդ սովորութիւնը եղած է այս:

Գալուստ, Լուսիկի ամուսինը՝ տակաւ սկսած էր պատ-
րաստութիւններ աւանել, եւ կ'աշխատէր որչափ որ կա-
րելի է ճիւղ ու փառուսը ընել իր մէկ հատիկ զաւակին ա-
մուսնութիւնը, գիւղացիներ պատիւ մը ըլլալու նկա-
տումով, այդ տարուան հարսնիքներու առաջնութիւնը
Գալուստ աղայի վերապահած էին, յարգանք մը դէպ ի

իրենց շատ սիրած ու մեծարած զրացնոյն :

Բոլոր պէտքերը ու պատրաստութիւններ լրացած էին . հարսնիքի առաջին երկուշաբթին էր որ՝ Գալուստ ազան քաղաքէն յատուկ յանձնարարութեամբ բերել տրւած էր նուագաժողովայն ընտիր խումբ մը , ոչ մի ճիգ խնայուած չէր , եւ ոչ մի թերի անտեսուած՝ հարսնիքի փայլը մթնոլորտ . մեծ հետաքրքրութեամբ ու հիացումով կը դիտուէր Գալուստ ազայի չապլ ծախքերը , եւ անխնայ հոգածութիւնը կ'արդարացնէր գիւղացիներու այն պարզ ենթադրութիւն թէ՝ չուզէր տղուն ճիւղը ծուռ թողուլ :

Այդ օրեր Գալուստ ազայի գոտը բաց էր ամէն եւկողներու առջեւ , հարսնաւորներն ու հիւրերը գոհ թողելու համար ամէն յարգանք ու մեծարանք չէր զլացուէր զրացիներէն , ուրախութիւնը կատարեալ էր , դիւղական թմբակն ու փող օդը կը թնդացնէին , եւ ուրիշ մեծ կահաւորուած սենեկի մը մէջ աւելի ճաշակաւորներ երկու սեռէ խնուած կ'երգէին ու կը խաղային եւ մերթ գիւղական քայլապարը բոլորած մարմնի արագ տատանումներով կը դատարկէին դինիի կարմրուկ բաժակները , ամբողջ տունը ոգեւորութեան մէջ էր , այս հարկինք շաբաթ մը պիտի տեսէր ամբողջ , Կիւրակէ օր պիտի գնար հարսնեւորը աղջկան տուն , գիւղական տեսակ մը արարողութիւն , կանխաւ իմացնելու հարսին ծնողաց թէ՝ առաւօտ պէտք է կատարուի Պսակի Ս . Խորհուրդը :

Կիւրակէ առաւօտուն , արշալոյսէն կանուխ ամէն մարդ Եկեղեցի փութացած էր , նոյնպէս եւ փեսան իր հասակակիցներէն չըջապատուած հպարտ ու խորխտ հարսի ժամանման կ'սպասէր անհամբեր : Այդ վայրկեանին էր որ Անթառամնց տան դրսի դրան չեմքին վրայ կիւներու հոծ բազմութիւն մը մեղրամոմէ պատրաստուած երկայն ու հաստ վառուած մոմեր բռնած ձեռքերին , կանաչի մեղմ ու բարակ ձայնով ախուր երգ մը կ'երգէին :

Մի՛ լար աղջիկ մի՛ լար աղուոր նազելի ,

Մի՛ լար աղջիկ սիրուն աչքունիդ կ'աւերի .

Քեզ պզտիկ կարգովին անակը տւիր ,

Մի՛ լար աղջիկ մի՛ լար աղուոր նազելի , եւայն :

Պահ մը լռեցին ձայները , եւ կանաչի բազմութիւնը ներս խոժելով նուագաժողովայն խումբը անմիջապէս աւելի դաշն ու մեղամաղձոտ , գիշերուան լուսութեան մէջ՝ արշալոյսի ձայներէն աւելի ներդաշնակ ու քաղց , դողդոջուն ու մարմնող ձայնով մը նոյն ախուր երգը սկսաւ թրթրոսցնել , քնարը կը հեծկտար աղեկաւոր , սրտի էն նուրբ զգացումները խռովելու չափ ազդու ու հոգեզմայլ : Այսպէս նուագաժողովները կը շարունակուէր անընդհատ . սպասելով որ գուրս գան հարսնաւորներու ամբիսը , առանց գիտնալու թէ ի՞նչ կ'անցնէր ներսը :

Տան վարի յարկը , մեծ սենեակի մը մուտք անկիւնը կծկուած էր Անթառամ խումբ մը աղջիկ-պահ օրիորդներէ չըջանալու . սեւ չըջազգեստ մը հագած էր , եւ սեւ լաջակով մը ծածկած գլուխը , շաբաթուան մը մէջ բոլորովին կիրպարանափոխ եղած էր Անթառամ , անոր մեծ ու սեւեւ աչքերը ուռած կարմրած էին արցունք-

ներէ , բոլորովին թառամած ու խամրած էին իր դիրուկ կարմրուկ այտերը , եւ սեւ սաթի պէս փայլուն մազերը անխնամ թողուած տարադնած էին զլսուն վրայ , զայն հագեւեցնելու զազոզներ երբէք չէին նշմարած Անթառամի այդ տարօրինակ փոփոխութիւնը , աշնան պէս գալկոտ էր ու ախուր , ոչ ինչ կ'երեւէր աչքին , ոչ մայրական քնքուշ յորդորներ , եւ ոչ ընկերակցներուն մեղրամոյշ խօսքեր չէին զօրած մխիթարել զայն . անոր վիշտը շատ խոր , եւ վերքը անդարմանելի դարձած էր , իր հոգուն յուսահատ ցաւին հաղորդ . եւ տարաքին երազեկ Արուսեակը կար միայն իր է՛ն շատ սիրած ընկերուհին , ուրկէ չէր պահած իր կեանքի դադարիքը , Անթառամի համար աշխարհ մուտ էր . զինք չըջապատեցները՝ դահիճներ , եւ Եկեղեցին կառավարան մը կը կարծէր ըլլալ . Անթառամ այն շատ մը հարս եղող աղջիկներու պէս թէ՛ կուլամ եւ թէ՛ կ'երթամ ըսողներէն չէր , բայց մօր արտում դէմքը եւ անոր աղի արցունքները կ'ուժաթափէր կ'ընկճէր զինք կապուել համակերպիլ պահ մը կեանքի դառն պայմաններուն :

Բաժանումի ախուր վայրկեանին էր որ՝ Անթառամ դէպ ի Արուսեակը ծնելով պինդ գրկեց զայն կուրծքին վրայ , եւ « Ա՛հ , քոյր իմ օգնէ ինձ , չեմ սիրեր . . . ես պիտի չապրիմ . . . մի՛ մոռնար զիս , միաս բարով » մըրմընչեց ականջին , եւ արցունքներու ու հեծկտուքներու մէջ մարած մոլորած գուրս հանեցին զայն սուէն : Հարսանեկան շքեղ զգեստով հագուեցուցած , եւ կարմիր ու թանձր քօղբով մը ծածկած էին Անթառամի դէմքը , եւ երկու մանկամարդ կիներ անոր թեւերը մտած յամր քայլերով սկսան Եկեղեցի առաջնորդել :

Եկեղեցին լուսազարդուած էր ջահերով . գիշերուան մուտքին մէջ խուռն բազմութեան պահած խորհրդաւոր լուսութիւնը , ահաւոր տպաւորութիւն մը կը թողուր մտքերու վրայ . հարիւրաւոր աչքեր հարս ու փեսին ուղղուած էին . եւ քահանան ստացած առատ սրտակցրամէն ու պարգեւներէն դոհ , աշխուժիւ կը կարգար Պսակի Ս . Խորհուրդը , հաւատարմութիւն ու հնազանդութիւն պատուիրելով երկու նորատի ամուսնուն : Եկեղեցւոյ դողդապող մօմի լոյսերուն պէս կը գողգոլար Անթառամի սիրտը , ամբողջ մարմինը ձիւնի պէս ցուրտ քրտնքներու մէջ ողողուած՝ չունչը հատնելու աստիճան նեղցած էր . այդ հոգեկան տառապանքներու տակ նկուն Անթառամ գլուխը միշտ վեր բռնած , չէր խոնարհած փեսին առաջ , չէր սիրած Մամասը , անոր գէ՛մ փոխանակ սիրոյ , միշտ առեւտրութիւն մը անուցած էր որ՝ տակաւ մեծցած ու բուն դրած էր սրտին մէջ . Անթառամ ծնողաց յամառ կամքին դժբաղդ զոհը եղած էր . Թամար թէպէտ երբեմն կռահած էր Անթառամի տհաճութիւնը , եւ անոր փախուստը՝ Մամասի ներկայութենէն , բայց պարզամիտ ու խեղճուկ կիներ աւելի խաղտանքի ու ամօթխածութեան վերագրած էր զայն , քան մերժումի ու սիրոյ ուրացութեան մը . ժամի մոմերը ճաթըռաղ լոյսով մը կ'սպառէին հետզհետէ , եւ իրենց ետեւ պատին վրայ տխուր ու ահաւոր ստուերներ կը ձգէին զոր Անթառամի օրերուն պէս կարճ էին ու դժբաղդ :

Հարսանեկան ծանր քօղբին տակ շնչահեղձ կը սգար

Անթառամ, սեւ ու տխուր խոկումներ միտքը կը չար-
չրկէին, եւ թարմ տարիքէն բաժանուածի դառնութիւնը
կը ցուցնէր հոգին դառնաղէտ:

Քահանան վերջին օրհնութեան հետ՝ նաշխուն նա-
րօտը կապեց նորատի սրակելոց ճակտին, եւ բազմու-
թիւնը ուրախութեամբ շրջապատած հարսն ու փեսան
Պալուստ աղայի տունը հասան. մինչեւ երեկոյ շարունա-
կուեցաւ թմբուկն ու պար, գիւղացիներ այսպէս փա-
ռաւոր հարսնիք մը շատ քիչ պատահած է կ'ըսէին. եւ
կը գովէին Պալուստ աղան. որ՝ գիտցաւ արժանաւայել
կերպով կարգել իր մէկ հատիկ զաւակը:

Օրը տարածամած էր, մութը կը հասնէր, գիշերը
պարզած էր իր սեւ վարագոյրը, եւ հարսնետան մէջ ոչ
ոք մնացած էր. այն խուռն ժողովն ու խաժամութիւն խոր
լռութիւն մը յաջորդած, տանը մէկ սենեակին մէջ միայն
երեք հոգի արթուն էին, եւ անոնցմէ մին, տարեց կու-
րաքամակ կին մը՝ իր կեանքէն ու փորձառութիւնէն ու-
ռած զէպքեր կը պատմէր, եւ գուն կը գործեր խօսեցնել
երկու դեռատի ամուսինները, Մամասիկն ու Անթառամ,
այդ տիկինը՝ Անթառամի զոռամ մամիկն էր:

Երկինք պայծառ էր, լուսինը շառագոյն խոնարհած
դէպի հորիզոն. կէս գիշերը անցած էր վաղուց, Մամա-
սիկ ջանացած էր խօսք մը բառ մը լսել Անթառամի
շրթունքներէն, բայց անկարելի եղած էր, եւ հուսկ յե-
տոյ Անթառամի լռութիւնը՝ ամէկոտութեան եւ մասամբ
ունեցած ներքին յուզման վերագրելով՝ առաւօտեան ա-
նուշ քունով մը փակած էր աչքերը. իսկ մամիկ քանի
մը յորդորներ ու խրատներ տալէ յետոյ ինքն ալ քնա-
ցած էր:

Այդ վայրկեանին կ'ապասէր Անթառամ. յուշիկ ելաւ
տեղէն, եւ թեթեւ անցաւ տան բակէն ու դուրսի դռ-
նէն, գիւղէն դուրս սկսաւ վազել իր բոլոր ուժով, ժա-
մէ մը յետոյ սեւ ժայռերու մէջ եփրատի պղտոր եզեր-
քը հասած էր, գետին խոխով, եւ փչող ցուրտ հովը փոքր
սթափեց զայն... մտածեց ու լացաւ. ետին դարձաւ
ցցուող սեւ ժայռերէն զատ ոչ ինչ տեսաւ, բոլոր մարմ-
նովը դողաց ու սարսռաց, ձեռքովը ծածկեց աչքերը,
եւ «Մնա՛ս բարձ՛ւ, իմ սիրելի Ատովմ» կանչեց եւ
խաւարչուտ ջուրին փրփուրներուն մէջ խորապուզուեցաւ
անհետ:

Լուսցեր էր. Անթառամի անյայտացումը դիւղին մեծ
ու պզտիկը անձկութեան մէջ էր ձգեր, հարսնետունը
ուր քիչ առաջ ուրախութեան ձայներով լցուած էր, այ-
ժըմ սուգի եւ թախծութեան սեւ վարագոյրով պատած
էր, ամէն մարդ լուռ ապշած իրարու երես կը նայէին,
չեզաւ մէկը որ ստոյգ լուր մը բերէր եւ Անթառամի ան-
հետացման պարագաները պատմեր բացորոշ, շատ մը
ենթադրութիւններ ու կարծիքներ անստոյգ մնացին, շատ
մը խուզարկութիւններ ու փնտռուք անարդիւն եղան
մինչեւ երկու օր. ուր՝ Անթառամի գիւղը եփրատի ե-
զերքը գտնուելով հաստատուեցաւ թէ՛ գետամոյն ե-
ղած էր:

Այս եղբերական տխուր դէպքէն յետոյ՝ շատ քիչ ապ-
րեցաւ Թամար, եւ Մամասիկ յիմարացած է ըսին...

Հալէպ

Փ. Խ. Բ.

ՀԻՆՆ ՈՒ ՆՈՐԸ

(Թարեգութիւն մէկ արարով)

Ա. Ն. Զ. Ի. Բ.

ՄԱՐՏԻԿ ԱՂԱ

ԲՐԱԲՈՆ ՀԱՆԸՄ. իր կիներ

ՎԱՀԱՆ. իր տղան

ՇՈՒՇԱՆ. աղջիկը

Բժիշկներ եւ փաստաբաններ

(Վարագոյրը քսցուելուն Մարտիկ աղա հիւանդ պառ-
կած է, իր կիներ դիմացն է):

ՏԵՄԻՆ Ա.

(ՄԱՐՏԻԿ ԱՂԱ ԵՒ ԿԻՆԸ)

Մարտիկ. — Էյ կնիկ առ ասանկ չերթար կոր, է-
տեւէ դէշ կ'ըլլայ կոր ետրաս. էս ինծի ազէկ չեմ տես-
նար կոր:

Բրաբոն. — Ա՛խ... էրկու աչկը քէօռնայ պիլէ-
քիմ ան չափղընին օր խապահաթսրդ տեղը քեզի առ հա-
լերուն ձգեց, ծակուկ ծակուկ կալիք պըշղընը. քա ին-
տո՞ր ալ պիլիմին ձգեց տէ տանակը թեւդ սափլամիշ ը-
րաւ, մեղա՛յ մեղա՛յ աշխըրքին սօնին հասանք ինչ է-
ղանք, մեղքերնիս է եզեր՝ պիտոր քաշենք, մէկ ուտենք
հազար փառք տանք Տէրօջը օր խաղալը տեղիդ չէ է-
կեր...

Մ. — Ամա՛ն... ամա՛ն, թե՛... ւս:

Բ. — Կապը թուլցնեմ, Մարտիկ աղա:

— Հա՛, հա՛, (կինը կապը կը թուլցնէ վերքին),
օ՛խ... Բրաբ սա՛ Վահանիկը իլէն Շուշանը կանչէ. հիշ
տէյիլսէ սօն խրատ մը տամ:

— Ամա՛ն, Մարտիկ աղա, ի՞նչ կ'ըսես, մեզի վուր
պիտոր ձգես տէ էրթաս. չէ՛, չէ՛... տահա պիտոր ապ-
րիս տուն (կ'երթայ):

ՏԵՄԻՆ Բ.

(ԱՌԱՋԻՆՔ, ՇՈՒՇԱՆ ԵՒ ՎԱՀԱՆ)

Մարտիկ. — Էյ տղաս, Վահան, իշտէ իմին մեռնելս
մօտեցեր է, կ'ուզեմ քի տուն իմ տեղս պընես այս տա-
նը մէջ տէ իմին պակասութիւնս պէլի չընես, քեզի
քանի մը խրատ ունիմ տալիք. Օղլու՛մ, հիմակ տուն
տահա տպրատուն կ'երթաս կոր, ինչալլահ կ'ապրիմ տէ
քեզի տահա մենք տպրոցներ զրկելը իմին ճիտիս պարտքն
է, Փախատ էկէր օր մեռնիմ, տղա՛ս, տպրոցէն պիտի
էլլաս, տատիս, աշխատիս, մարդ ու քուրիկդ պիտի ապ-
րեցնես:

Վահան. — Բայց... հա՛յր...

— Ի՞նչ է տղաս, ըսէ՛ նայինք:

— Ե՛ս... Ե՛ս:

— Գո՛ւն . . . դո՛ւն , ի՞նչ . . .

— Ե՛ս , ես , չեմ , չեմ :

— Պէ՛տք արեալս , տօպրա տօպրա չըսե՛ս ի՞նչ կը մտնաս :

— Ես չեմ ելլեր վարժարանէն :

— Էյ իշտէ էս ի՞նչ կ'ըսեմ կոր , էյէր օր աղէկնամ նէ չպիտի ելլես :

— Դուն պիտի աղէկնաս՝ հայր :

Բարբ. — Ինչալահ , ծանդ Ասված լսէ , տղաս :

Շուշան. — Բարա , ինչո՞ւ ամէն բանէ քարեռանդ կը կտրես :

Բարբ. — Աղջիկ , հարդ պէրանդ ինչո՞ւ պիտոր կտրէ :

Մար. — Է՛յ , տղաս , ի՞նչ կ'ըսես կոր նայիմ . ի՞նչ զէնաադ պիտի ընես , սօն խրատս ըլլայ օր ինչ արհեստ օր ընես նէ ամօթ չէ , հէրիք է որ ապրուիք :

Վահ. — Բայց , հայր , տօքթօր պիտի չըլլամ :

Մար. — Էս քեզի տօքթօրութիւն ընել չեմ իտար . . .

Վահ. — Ինչո՞ւ . . .

Մար. — Զիւնքի անօթի պիտի մնաս , քանի որ ես քուկին հարդ էմ նէ ու իմ խրատս մտիկ կ'ընես նէ , տօքթօր չպիտի ըլլաս . . .

Շուշ. — Բարա , ինչո՞ւ աղբարիկս չէնք չնորհք քօփփեստեօն ես ինչ սիւսն մը չըլլայ :

Բարբ. — Բա՛ աղջիկ , պրօն փես ք օր շինես ի՞նչ ըսել կ'ուզէ , սա ֆրանքերէն ալ պիլէքի չի հանէիք սորվելու , էրկու խօսքը մէյմը մէյմէկ պան կը լըրճէք : Զէվզէքեր դուք ալ . հայրիկին տեղը բարա , չիյտեմ ինչ չիյտես ինչ . բարան ի՞նչ է , հասըլը կէնէ կ'ըսեմ կէնէ , խապա՛թը ծերը չէ՛ օր , տա մօրուքը անխածս վարժապետինն է օր ձեզի պաշխա լեզու կը սորվեցնէ . ամա չնորհքով հայերէն պիլէ չէք կրնար խօսիլ . . .

Շուշ. — Մամաս , ինչո՞ւ այդչափ կը բարկանաս , պրօն փես ք օր շինես չըսի . քօփփեստեօն ես ինչ սիւսն ըսելը , մե՞ծ կու՛ն բռնիկ ըսել է :

Հայր. — Է՛ , տղաս , ի՞նչ կ'ըսես տեսնեմ :

Տղան. — Հայրիկ , ես ուրիշ բան չեմ կրնար ընել , բռնիկ կ'ըլլամ :

Մայր. — Է՛ , Վահան , ա՛լ չափը կ'անցընես կոր . հարուր տարիին կ'օխը հօրդ խօսքը մտիկ ըրէ՛ . անիկա քեզի կէշութին չի կամենար ես՝ . . մարդը հիւանդ հիւանդ իւզմիլ պիտոր ընես :

Տղան. — Բայց , մայրիկ , թող չնեղանայ . ասիկա կենսական խնդիր է , ես գիտութեան պիտի հետեւիմ :

Մայր. — Վո՛ւյ օրդաի , ճահիլ չէք մի՞ , ինչ ըսէք նէ կէնէ օ կէնէ օ՛ , հիշ պաշխասին խօսքը մտիկ չէք ընել :

Հայր. — Վահան , էս վաղ անցայ աս պանէն , հէքիմ մըլար տէ ինչ կ'ուզես նէ ան եղիր :

Մայր. — Բա՛ վո՛ւյ , մինչեւ հիմայ կ'ախնիդ հէքիմ ըլլալու համար էր . . . հա՛ , աղէկ միտքս էկա , քա ինչե՛ր կ'ըսես կոր կիտե՛ս , ան տօքթօր էն ինչ էն անոնց համար , անցածները տեղ մը խօսք պացվեցաւ տէ կ'ըսէին կոր քի , հէքիմներուն բիացան ինչեր է հիմա , հիսապ քիթապ կըտան օր Լստամպօլին մէջ մարդ կ'օխ

8 հատ հայ , 3 հատ հոռոմ , 1 տաճիկ հէքիմ կ'իյնայ կոր . հէմ ալ կիտե՛ս , անօթութիւններէն նէֆէսին կը հոտի կոր էղեր , ո՞ր մէկը պապային բարան կ'ուտէ , մէկալը հաքուած սքուած սօխախները աղջիկներուն հետ քօթէ կ'ընէ ու ետքն ալ դրախտա կ'ուզէ կոր , էկէր աղջիկը աղքատ է նէ չիկա՛ , ալ մէյ մըն ալ չեն տեսնուիր կոր էղեր պաշխա տեղի կը նային կոր մտայինք խամէզինս երբ պիտի պացուի՝ ըսելէն : Անցածներն ալ ժամը էրկու կընիկ , արուտը , տըտըտ ի՞նչ կ'ըսեն կոր տէյի անկաճ տրի , ի՞նչ լսեմ աղէկ . քա՛ կ'իյնը երկու տղայ ունի էղեր էրկուքն ալ տօքթօր , հիշ մարդ մըն ալ չեն կրնար կոր նայիլ , սըրան իրենց չի գար կոր քի՛ . . . վո՛ւյ . . . կ'իյնի սիրտը էրէր է տէ լալով նախ կ'ընէ կոր տեսնաս , ամէն օր հաքուին սքուին սօխախները չափեն , անդին հարերին , զաւալը մարդը , զատի աշխատի մինչեւ իրկուն հոգին հանէ տէ աս սքուաներուն նայի . հիմա փոռիւնին կշտացնելէն զատ Աստուծուն օրը բարա կ'ուզեն էղեր , աս էզա է , աս գիրք է , ասօր արծաթ պիտի չիտենք , վաղը չիյտեմ ինչ պիտոր չիյնիք . հէմ ալ անցածները տունը պոնկցուցեր է՛ն . . . նէյի սէնէ դրացիները հասեր պատըրմիլ էն ըրեր . անկէց պէրի հարերին , խեղճ մարդը խարճ ըրեր է աղաքները տունէն վոնտեր է «կացէք աշխատեցէք տէ կերէ՛ք» ըսեր է , ֆախադ էֆէնտիները «էս տօքթօն էմ , ինչո՞ւ խուլումիի աշխատ , խուլումումիի ջրախ պիտի ըլլամ , էս մեծ մարդ էմ , անանկ արեստներ սորվիմ տէ պանիմ անանկ չէ՛ , ամօթ չէ՛ մեզի» ըսեր էն ու նորէն տուն էն էկեր . քա՛ վա՛խ , վա՛խ , ըսի մէկէն , սիրտիս չատ դժար էկաւ , ու հիմակ ճիւրս բարչա բարչա կ'ըլլայ կոր , ան զաւալը կնկան արծուները օր միտքս կուգայ . . .

Աղջիկը. — Բայց , մամա , Վահանը Նանսիի եօջ միջքսէնի երթններուն չըջանը աւարտելէն վերջ , քանի մը սերթիֆիս , վկայական , եւայն գրպանը , ամէն մարդ Վահան էֆէնտի Զօտայեան պիտի կոչէ զանի :

Մայր. — Վո՛ւյ աղջիկ դուն ալ , ան թուղթերով , խօսք ամօթ , գործարան պիլէ չերթուիր , ի՞նչ բարա կ'ընեն ատոնք :

Տղան. — Մա՛յր , վերջապէս ես որոշած եմ բռնիկ ըլլալ :

Հայր. — Արիւն ձեր ի գլուխ ձեր , ի՞նչ կ'ուզէք նէ ըրէք . . . Ա՛խ , ա՛խ . . . թե՛ . . . , բռնիկ մը կանչեցէք , բռնիկ մը . . .

Աղջիկը. — Տեսա՛ր , մամա , ինչպէս տօքթօր պէտք կ'ունենանք կոր :

Մայր. — Ամա՛ն աղջիկ դուն ալ , նորէն տօքթօն կ'ընես , նորէն ասխըտար խօրաթեցինք ականջնիդ չմտաւ չան քարոզի պէս :

Հայր. — Տօքթօն մը . . . (Վահան բռնիկ կ'երթայ , իսկ հայրն ալ խոր քունի մէջ կ'իյնայ) :

Մայր. — Է՛յ , աղջիկ , հիմակ կը տեսնաս կոր քի հօրդ հալը չատ ծանր է , աղբորմէդ ալ խեր չկայ , էկու մեր խօսքը դուն մտիկ ըրէ , աղջիկ զաւակ էս , անանկ թախում մը ճէպի տէլիք գրգռներու մի պոնուիր տէ , չէնք չնորհք խանութպանի մը տանկ քեզի , հէմ դուն ոտաթ կ'ըլլաս հէմ մէնք :

Աղջիկը. — Մամաս

Հայրը. — (Քուռնին մէջէն երեւակայելով), Տօք-
թօ՞ք հէ՛, վա՛խ, վա՛խ:

Մայրը. — Ի՞նչ է քա՛, սա մաման տէ՛ֆ պիտորը-
նե՛ս:

Աղջիկը. — Մամայր, ես խանութպանը ի՞նչ պիտի
ընեմ, խապա մարդը, ինծի մեղքը չէ՞, ֆրանսերէն,
անգլիերէն չնորհրով հայերէն, դաշնակ գիտեմ, մեղք չէ
ինծի որ կոշտի մը հետ կարգուիմ:

— Չօճուխս, հախ ունիս ամմա ինչ ընենք, մէկալ
թախը մը չիք մուշու ըսածներդ անօթի են, ու քեզի
պէս աղուորիկ աղջիկները տուգախը խօթել կ'ուզեն օր
դրախտա առնեն

Հայրը. — (Երեւակայելով): Վա՛խ, վա՛խ, վա՛խ,
խայրուրդ

Աղջիկը. — Բայց, մայրիկ, ես անանկ տէօքմէճի
մէօքմէճի, պասմաճի պիւմէմ նէ չեմ առներ, կա՛մ չիք
Բարիգիէն մը եւ կամ նրբակազմ ճէնթլմէն մը, մեղք չէ
իմին այսչափ ուսմունքիս՝ որ բիրտի մը ձեռաց մէջ ոչըն-
չանայ, իբր գերի ա՛յ ծառայեմ անոր. ո՛չ, ո՛չ, կամ չեմ
կարգուիր կամ ըսածներէս մին կ'ուզեմ:

— Աչկըդ քէօռնա աղջիկ, աս ի՞նչ ծուներ կը պէ-
րես կոր թէփէիս, աղպորդ հէտ մէկ խօսք ըրեր էք ինչ
ապուր էք կերէր, Ասված վըկայ տուած սիւտս հարամ
գէհիր կ'ընէմ, էկէր օր մեր խօսքէն դուրս էլլաս նէ:

— Մամաս, ես անանկ բաներ չեմ գիտեր, քի՛չ մը
հաչիւ ըրէ, նայէ Աստուած խայիլ կ'ըլլայ, մարդիկ ան-
գամ վա՛յ կուտան ձեզի:

— Ինծի նայէ աղջիկ, Ասված մօրդ հօրդ խօսքէն
դո՛ւրս ելիր կ'ըսէ կոր մի, եօխսա անոնց խօրաթանե-
րուն, ըսածներուն անկաճ դիր տէ հնազանդէ կ'ըսէ մի.
Ասված խայիլ կ'ըլլայ զաւակս, մարդիկներուն կալով ինչ
պիտոր ըսեն. էրբոր անօթի մնաս նէ՝ տէսնամ քեզի
խրատ տուողները պատառ մը հաց տա՛ն պիտոր. ան
քաւի գիյան, ճեմճի քան չիյտեմ ինչ չիյտես ինչերը
պիլէ քի չի հասնէիր ան ինկիլիզերը ու ֆրանքսըճան
սորվելու, վա՛յ կ'իմնութ վրայ ըլլայ ծերին, էրկու մէն-
տիլ վըլալ չիյտես, կ'իլլաս բիանօ չալել կիտեմ տէյի
օրթան կ'իյնաս, տինկօ՛ղ, սօխախը պաղի աղքատ կնիկ-
ներ կան քէնէ աղէկ կը զարնեն անոնք

ՏԵՍԻՆ Գ.

(ՆՈՅՆ, ՎԱՀԱՆ ԵՒ Ա. ԲԺԻՇԿ)

Ա. ԲԺԻՇԿ. — Բարեաւ ձեզ:

ԲԵՐԱՐ. — Ասծու պարին զաւակս, էկուր սա մեր
հիւանդին նայէ նայինք ինտոր է:

Ա. ԲԺ. — Ո՛ւր տեղը ցաւ ունի:

ԲԵՐԱՐ. — Ճանրմ, չափընին մէկը անցած իրկուն
տանակ մը թեւին սափլամիչ ըրեր է, չափընը պոնուե-
ցաւ տմա մեր մարդը կը քաչէ կոր, հէքիմ մէքիմ էկաւ
աղէկցուց էփէյի ամա, հիմակ պաղի պաղի սանճիի պէս
ցաւ մը կը մանայ կոր հարային մէջը, աճի աճի կը պօ-
ռայ կոր:

Ա. ԲԺ. — Աղէկ, աղէկ. օրիո՛րդ, քիչ մը ջուր կը
բերէ՞ք (Շուշանը կ'երթայ ջուր կը բերէ, ԲԺԻՇԿը
ձեռքերը լուալէ վերջ, կ'երթայ հիւանդին բազկերակը
քննելու):

ՇՈՒՇ. — (Մօրը կամաց մը). Մամաս, նայէ ի՞նչ
աղուոր երիտասարդ է, ա՛խ, ի՞նչ ալ չիք անուշիկ,
նայէ ստիկա առ ըսէք նէ հիչ չեմ կենոր կ'առնեմ, ա՛խ
ինչ ալ կարմիր երեսներ ունի՛

ԲԵՐԱՐ. — Սո՛ւս, պօշպօղազ դուն ա՛, տահա խելքդ
հո՛ն է

ՇՈՒՇ. — Մամաս, ինչո՞ւ կը սրդողիս, նայէ հիմակ
երկու վայրկեան կը կենայ երկու մէճիտը կ'առնէ ու կ'եր-
թայ, Վահան ալ ասանկ ըլլայ նէ գէ՛շ է

Ա. ԲԺ. — Բան մըն ալ չունի, ան ցաւը վէրքին
անցնելուն նշանն է, իշալան քանի մը օրէն կ'աղէկցը-
նեմ օրիո՛րդ, կը հաճիք քիչ մը թուղթ գրիչ բերել:

ՇՈՒՇ. — (Մէկուսի), Ի՞նչ անսակ բժիշկ է ասիկա,
թուղթ գրիչն ալ մենք պիտի պատրաստենք կը
ներուի որովհետեւ գեղեցիկ է (Կը մեկնի):

Ա. ԲԺ. — Է՛, մայրիկ, նայինք դեռ ինտոր էք ա-
ղէկ է՞ք:

ԲԵՐԱՐ. — Փառք Աստուծոյ . . . զաւակս, քեզի պան
մը պիտոր հարցնեմ ամա շիտակը ըսէ, սա տօքթօրու-
թիւնը աղէ՛կ պան է, պարէմ կ'ապրուի՞ք կոր:

Ա. ԲԺ. — Մայրիկ, ինծի համար հոգ չէ, ես մեծ
վարժարանէ ելած եմ, ամէն ալ գլխու վրայ կը պահեն,
ամա շատերը եէնի եէթմէ անօթի կը մնան կոր, հասըլը
քեզի պան մը ըսեմ, նէ՞ տղազ տօքթօռ ըրէ, նէ՞ ալ . . .
(մեկուսի) աղջիկդ բժիշկի տո՛ւր, բայց ասիկա գործիս
չի գար, ինչ ալ սիրուն աղջիկ է

Շուշան մանէ, ձեռքը մեկան-գրիչ եւ թղթով):

ՇՈՒՇ. — Հրամանեք, միւսիւ տօքթօր:

Ա. ԲԺ. — Շնորհակալութիւններս, օրիո՛րդ

ՇՈՒՇ. — Չարժե՛ր

Ա. ԲԺ. — (Դեղագիրը գրելով). ասիկա սպիաջուր
մըն է որ ժամը մէկ անգամ ապուրի թքալով . . . չէ՛,
չէ՛, ի՞նչ կ'ըսեմ, ցնդեր ե՛մ, (մեկուսի, խելքս աղջկան
է գացեր): Ժամը մէյ մը վէրքին շրջապատը քսուի . . .
օրիորդ . . . ը՛ր՛ը՛. . . օրիորդ ձեր հօր խնամքը ձեզի կը
յանձնեմ, մայրերնիդ ծեր է ալ եւս . . . (Կը շարունակէ
գրել):

ՇՈՒՇ. — Մայրիկ, նայէ վրաս կը խենդենայ կո՛ր

(Իրսէն աղմուկ):

ՅԱԿՈԲ Գ. ՏԵՐ-ՅԱԿՈԲԱՆ

(Մեացեալը յաջորդով)

Մ. ԳԱԼԵՆՏԵՐԻ հեղինակած «Եւա» Ա. եւ Բ. հա-
տորներն, «Տարրական Ձեւագիտու-
թիւն»ը «Չափատեսություն», ինչպէս
նաեւ «Ձեւագիտութեան վերաբերող ամէն տեսակ պի-
տոյքներ կը ծախուին, Թարագճըլար փողոց թիւ 49 Հիւ-
սարանը, ուր մասնաւոր գասախօսութիւն եւս կ'ընէ փա-
փաքողաց:

Վ Ա Ռ Տ ԱՐ

Առ 1000

Որ ոչ լուիցէ ունկամբ, լուիցէ...

Գիշեր բարիս մաղթելէս վերջ՝ երբ հեռացայ քիչ մը հանդիստ առնելու մտօք, պոչաւոր լուերը, չորս կողմս խածխով խանգարեցին քունս որուն արնշափ պէտք ունէի: Ուստի առաւօտուն կանուխ երբ Սալօնը երթալու պէտքն զգացի, խորհեցայ բերնիդ պատառ մը նետել՝ խոշորկէք պատառ մը որ մինչեւ կուլ տաս քիչ մը հանգիստ ընեմ, զի չի մոռնամ ըսելու որ քեզի պատասխան պատրաստելու համար Սալօնի ժամանցէս ուրիշ միջոց չունիմ. ներեցէք???: Արդ՝ վերնագիրս կըրկնելով, ալքածեփ մառունը քեզ կ'երկարեմ, որպէս զի զայն ուտելու տենչով ականջներդ հորիզոնական լարես լսելու համար կազեյս զոր պատրաստած եմ քեզ համար:

Ծօ՛, տայի Հազար, լաճիվերտ պըլըխ, ծօ՛ տէնիզ շամանառասի, հէ՛, պերանս պանամ քանի մը պէյիթ կարգամ կազեյս, կիտի սէնի... Ինծի ո՞վ կիտծար նայիմ... տահա իմ հարսնիքցու պերանս չի պացի, սըվոր նայէ հէլէ (քէօրէքսիզ քէօյ պուլմուշ, տէյնէքսիզ կէզի-յօր), եսկայ քանի նազը նազը գրեցի նէ թէփէս ֆըր-լանմիշ եղար հէ՛... վայ գլխուս, ծօ ան անի՞նչ տիւպա-ռալը լախըռտըներ էր քի գրեր ես պալթածի ես թէ օտուն ետորճի, իմ ճահլուլթեանս սիրած հաւնած տղաս, քիպար ճահլի մըն էս, տուն ուրկէ ելար ճիհեյեմ քաշի... Բա՛ ամա ըսին զրացիներս քի հետը միշար խածան է տէյի: Ծօ տուն կիտե՛ս ով եմ նէ, ինծի չէքմէ էթէքի մանչ-աղջիկ Վառվառ կ'ըսեն, մարդուն թէփէն կ'ելլամ տէ սըխտոր կը ծեծեմ...:

Կեցի նայիմ տահա ի՞նչ պիտի ըսէի... հա՛ աղէկ միտկս եկաւ խըրս էլա տէ քիչ միաց կը մոռնայի կոր: Ծօ մանչէս ի՞նչ կ'ուզես քի տեղը ընկը պերնիդ էզպէր ես ըրեր, կրածիդ վերէն վար անով սիւս ես տուեր... ծամծմելու, քաշկոտելու պան չի կտար. մէյ մըն ալ... քեզի ովիւր ճանչնալդ ո՞վ հարցուց քի ելեր օռնաններեմ ախլըռներեմ բէշ կը քաշես ինծի, ատոնք տուէ զրացի-նիդ զիմացը խաղցուր, էս էլէնճէս կտայ, Աստուած քեզի ինէ չի զատէ, այնան չի նայէիքի նէ ադ էօրինէքնիդ միտկդ չի պիտի կար... հա՛ հա՛ հա՛ (կիւլէյիմ պարի):

Քեզի հալատիս մը տամ տէ պարըչինք, թօնթօշս մի խոստորի: Դռանտապուլի մէջ չիֆլիֆ մը կը ծախուր կոր եղեր, որուն մէջ... 1000 կոմէշ, 1000 հէպկէլէ, 1000 ջորի, 1000 էշ եւ 1000 եղ կայ եղեր, աչքդ լոյս խնտա՛ խնտա՛ մարդու պան մըսեր...:

Վ. Փ.

Եթէ կուզէք ԱՌՈՂՋ ԵՒ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻԼ

Կարդացէք ՏՕՔԹ. ՏԱՂԱԽԱՐԵԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

ԶԻՆԱԿԱՆ ԿԱՐԿԱՆԴԱԿԸ

Այս միջոցիս բոլոր Եւրոպական տէրութիւնները բանի գործի վրայ են, ամէնուն աչքը Չինաստանի վրայ է. Ռուսիա, Անգլիա, Ֆրանսա իրենց մասը առին Չինական կարկանդակէն, Իտալիա առնելու վրայ է, Պէլ-ճիքա պիտի առնէ, Հոլանտա կը փափաքի առնել, Աւստրիա առանց պահանջելու ասպարէզ ելած է առնելու համար եւ հիմա ամէն մեղքիս վրայ ձաբոն ալ իրաւունք ունենայ կը կարծէ իր մասը առնելու: Է՛հ, այս ամէն առնողներուն՝ տուող մը պէտք է, Չինաստան կուտայ քաղաքավարութեան դէմ գործած չըլլալու համար, եւ կուտայ առանց մեծ աժգոհութիւն ցոյց տալու, բայց հարկաւ միտքէն պօղպղկի կայնի մը կ'անցնէ. կը կարծուի թէ Չինաստանի այս անէծքը Իտալիոյ վրայ միայն իր բոլոր ազդեցութիւնը ի գործ պիտի դնէ, որովհետեւ Պապին աշխարհական իշխանութիւնը չճանչնալէն ի վեր Իտալիա արքայութեանն դուրս ձգուած է եւ իր գործերն ալ բնական հետեւանքով անյաջողութեան կը մասնուին: Բայց թողունք Իտալիան, հիմա ասպարէզին մէջ է՛ն մեծ դերը խաղացողն է Անգլիա: Անգլիա երբ մէկ կողմէ Չինաստանի խնդիրներու կարգադրութեան համար կը բանակցի Ռուսիոյ հետ, միւս կողմէ չգաղթի բանակցելէ Ֆրանսայի հետ Ափրիկէի մէջ ազդեցութեանց չրջանակները սահմանելու համար: Այս վերջին բանակցութեան մէջ, եթէ համաձայնութիւն գոյանայ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ — ինչ որ կը գուշակուի քանի որ կատարուած բանակցութիւնները լաւագոյն պայմաններու մէջ կը շարունակուին(*) — մարդու գլուխ չցաւիր: Բայց եթէ Չինական խնդրի մասին համաձայնութիւն պոյանայ Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ, այն ատեն խեղճ տես Չինաստանին... ալ իրեն ուրիշ միջոց չմնար, բայց միայն Աւստրիոյ եպիսկոպոսներուն ուշադրութեանը յանձնել խնդիրը, որոնք այս օրերս կը գումարուին արգէն... Աւստրիացիներուն բողոքակա-նութեան յարկու հոտանքին առաջը առնելու համար:

Զ Ի Կ—Զ Ա Կ

Ո՞րն է հարստութեան պատկերը:

— Բարեպառու զաւակներով չրջապատուած սեղանը:

Ո՞ւր է նախանձի բոյնը:

— Կանանց սրտին մէջ:

Մեր աղջիկները ե՞րբ պիտի ամուսնանան:

— Երբ այրի տիկիները տեղաւորուին:

(*) Անգլ. եւ Ֆրանսական համաձայնութիւնը կատարուած իրողութիւն մըն է այլ եւս:

Ինչո՞ւ կրնե՞ր միշտ գրչի տակ կ'իյնան :

— Որպէս զի քիչ մը կ'արմարին :

Մասնիկ կառապանները ի՞նչ նորութիւն նետեցին հրապարակ :

— Այժմու կախ-բէշ բալթօներու մօտան :

Ի՞նչ է արեւոյնութիւնը :

— Համարձակութեան գիմակը :

Ամուսնալուծման խնդիրը ի՞նչ սովորեցուց ամուսնա-կան շրջանակներու մէջ :

— Այր եւ կին մէկ մէկու խառնախառն մը չըսելու չափ փափկանկատութիւն :

Ի՞նչ է Բարեկենդանը :

— Տարւոյն մէջ չի կրցածը ընելու առիթը :

Դիակ'ս ո՞վ է բարեկամը :

— Նա՛ որ քսակիդ հետ գործ չունի :

Վ. Փ.

«ԾԱՂԻԿԻ» ՇԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԳՈՒՄԳԱՐՈՒ, 15 Մարտ. — Պօղոս-Մաքրուհեան վար-ժարանին մէջ բանեք մը դարձեր է, խնդիրը Ուսումնա-կան Խորհուրդի սեղանին վրան է. Թաղ. Խորհուրդի ա-տենապետը ջուր ծախելու գրադած է :

ՄԱԳՐԻՔԵՑ, 16 Մարտ. — Թաղականի ընտրութիւնը կը շարունակուի, երկայն մագերով մարդիկ կը փնտռուին :

ՍԿԻՍԱՐ, 16 Մարտ. — Հոս կ'ըսուի ի մօտա մը ելած է, երէկ գիշեր մեծ վիճաբանութիւն մը տեղի ու-նեցաւ թէ «քնքոյշ խառայիֆ» կ'ըսուի՞ :

ՍԱՄՍԹԻԱ, 17 Մարտ. — Լէպլէպիճի-Քէօչէսին Միւ-սիւ Վ. Օրիորդ Շ.ի հանդիպելով խոստացաւ որ եթէ Բուժիչի վիճակահանութենէն աւտօքի մըն ալ զարնէ, ձեռք մը հաղուստ առնելով հեռը պիտի սմուսնանայ :

ՀԱԼԵՊ, 17 Մարտ. — Փռնիքի 2630 թիւ թերթերէն 25 օրինակ ողջամբ ժամանեցին հոս եւ ամէն կողմ բաժ-նուեցան չնորհիւ Փռնիքի արժանահաւատ թղթակցին : Նոյն թերթին մէջ ինչպստ Ներկարարեան վարդապետի սուտերով յերկրուած խմբագրականի մասին, զրկուած գումարը շատ աննշան կը համարուի բաղդատմամբ անոր ունեցած պարարտ քսակին : Գաւառային կրկին ժողով-ները պաշտօնապէս գանգատագիր զրկեցին Պատրիարքա-րան վարդապետին անվայել ընթացքին համար : հետեւա-պէս այդ խմբագրականին կուտ մը սուռղ չեղաւ :

ՄԱԳՐԻՔԵՑ, Մարտ 16. — Մանչ աղջիկեան կու-սակցութիւնը քառասուն չի մանիչակի օշարակ յանձնա-րարեց դեղավաճառի մը, որպէս զի Վ. Մ.ի քուէ չի տրուելու համար ամէն տեղ պտտին սուտ լուրեր հնա-րելով :

ՆՈՅՆ, Մարտ 17. — Թաղական Խորհրդոյ ընտրու-թեան քուէթուղթերը բաժնուեցան, Վ. Մ. որ համե-

մատականի մէջ ամենէն շատ քուէ առած էր, ամենէն վերջը գրել յաջողեցան : Գուէարկութեան արդիւնքը այժ-մէն կարելի չէ գիտնալ : Օշարակը հասաւ : Երկու երես մարդիկներ կ'օգտուին առիթէն :

ՄԵԾ ՊԱՇԷԻ ՀԱՐՍՆԻՔԸ

Բերկրութեամբ սրտի կ'իմանանք թէ Քիթէնց Լ.ի եւ Կարճուկն Օ.ի ամուսնութիւնը վերջապէս կատարուե-ցաւ անցեալ Կիրակի գիշեր կնքահայրութեամբ Թորիկ է-Քէնտիի :

Հրաւիրելոց խումն բազմութեան մէջ կը նշմարուէին ի մէջ այլոց, Չալը սիւփիւրկէսի աճէնթը, Բաշապոյի վաճառականը, Լատիկ թոփը, Ըսկառա մաշայի գործա-րանատէրը, Էւայըն, Էւայըն, որոնք ի պատիւ հարսնե-տիրոջ բարեհաճեր են գտնուիլ սոյն Մեծ Պահքեան հան-դէսին :

Ժողովրդական զրոյցի մը նայելով Աղջկանը մայրը ձեռքովը իր մէկ հատիկ Կարճուկը Քիթէնցի բազուկնե-րուն մէջ նետեր է :

Աստուած վերջերին բարի ընէ

ՄԵՏՈՐԿՈՒՇ

Ն Կ Ա Ր Ն Ե Ր

Թաղական աղան, զատարանին մէջ պահ մը դասա-խօսութեան ունկնդիր ըլլալէ վերջը, ի ներկայութեան աշակերտաց :

— Վարժապետ, իչտէ ատ չեղաւ, հիմակ ըսինք քի 15 սաթըր (չէ պալթա) տէրս տուիր, գալ անդամ ամէն տղաքներն ալ ատ 15 սաթըրը ըսելու են. անցած օր մեր տունը կարգացող, խելքը կ'ուրը մարդ մը կար, ա-նոր ալ հարցուցի նէ հաւնեցաւ աս խելքիս : Եկէր պաշ-խա վախիթ իմանամ քի աս էմրս չես կատարած, աղէկ գիտցիր օր աս տպրատունը կործ չունիս :

Հինգչաթի առաւօտ Ենի-գիւղէն մայր մը երկու աղջիկներով, փոխանակ Ղալաթիոյ եկեղեցին երթալու ճամբան կորսնցնելով, քանի մը անպատիւ փողոցներէ անցուղարձէ յետոյ, երբ նորէն շիտակ ճամբան ելան զիպուածով, փոքրիկ աղջիկը պահ մը կանգ առնելէ յե-տոյ ըսաւ .

— Ի՞նչ մեծ ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլ-լային Թաղ. Խորհրդոյ անդամները, եթէ յանձն առնէին փոքրիկ նշանատախտակով մը, ՄՏԻՐ մըն ալ փողոցին անկիւնը պատին վրայ գետեղել :

Կիւնը. — Այսօր ամուսն քանի՞ն է, Պետրոս աղա :

Ամուսնիւնը. — 12ը կնիկ :

— Վա՛յ պանա՛ . . . Ես սա մեր էքմէքճին ինչո՞ւ

ինծի խաբեց, 28ն է ըսելով:

— Տղայ՛ս ես, ինչ ես... եթէ անանկ ըլլար քու զլխարկդ չէի չինել տար:

— Ես ալ անոր շաշմիշ կ'ըլլամ կոր ես':

* * *

Պախճան ֆիշնէ բուսեր է,
Աղջիկը բէնճիրէն նստեր է.
Մանչը տեսեր ուզեր է:

— Ի՞նչ կ'ըսես, Տիւրիւկ:

— Ձե՛ս իմանար կոր, հայրի՛կ, մեր մանկապարտէզին նոր երգերէն է: (!!!):

* * *

Անցեալ օր նորապսակ հարս մը իր ամուսնոյն հետ Քեաղըտխանէի բարձունքին վրայ պտըտած պահուն, երբ ամուսինը կը պատրաստուէր գիւղին լուսանկարը առնելու, յանկարծ կինը վրան յարձակելով, երկու ձեռքերը բռնեց ու բացազանչեց:

— Ի՞նչ կ'ըսես կոր, չե՛ս գիտեր որ ես այդ շանկարը նուարէն սաստիկ կը սոսկամ:

— Զարմանալի բան, ըսաւ ամուսինը՝ ապշայար կնուջը երեսը նայելով, կարծեմ թէ սոսկում ազդող գործիք մը չէ:

— Վա՛յ անդգամ... գոչեց. չե՛ս իմացած որ առջի ամուսինս այդ շանկարը նուարին մէջ ութը տարիներէ ի վեր կը տառապի:

* * *

— Կտոր մը իրաւունք ունին, ըսաւ Ստեփանիկ աղան, միջնորդ կիները քահանաներու մասին բողոքելու, տեսնելով Ֆէրի-գիւղի ժամակոչ Յ... աղբարը, որ եկեղեցւոյն վիզավի գտնուող գինետան մէջ թեզկեա՛ն պաշի տնիւր ճնկելով, կ'աշխատէր երիտասարդ մը համոզել ամուսնացնելու համար. միանգամայն խոստովանելով՝ « Ի՞նչ ընենք աղբար, մինակ ժամկոչութիւնով չենք կարող ապրուիլ »:

Պ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԱՆ

ԳԵՐԵՋՄԱՆՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՁԸ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱՅԻ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԸ

Մեռելոցի օր մը գերեզմանատուն գացի, մեռելներու այն հանգստարանին մէջ պտոյտ մ'ընելու նպատակաւ, հոն տեսայ ուրիշներ ալ որոնք սեւ զգեստներ հագած ու տրտում դէմքերով եկած էին իրենց մեռելներուն վրայ հոգեհանգիստ մը ըսել տալու. նշմարեցի երկու քահանաներ ալ, մին գաւառացի պանդուխտ քահանայ մը, զգեստները խեղճ ու կրակ թէեւ, բայց դէմքը իր ներքին գոհունակութիւնը կ'արտայայտէր, անմեղճ կ'էմք մը որ կը ցուցնէր թէ՛ իր պաշտօնին դիտակցութիւնը ունեցող անձ մըն էր, իսկ միւսը գոռոզ կերպարանքով, համարձակ չարժամաներով, աւելի աշխարհիկ մարդ քան թէ քահանայ ըլլալու յարմարութիւն ունէր, այս վեր-

ջինին՝ ցնցոտիներ հագած պառաւ մը կը մօտենայ, եւ կ'աղերսէ որ իր զաւկին հողակոյտը օրհնէ, քահանան տատամսեցաւ, դէմքը խոթոռեց ու պառաւին հարցուց « ստակ ունի՞ս ». « Այո՛, պատասխանեց պառաւը, արդէն պատրաստած եմ ». — Տեսնամ, քանի՞ փարայ ունիս. — Քսան փարայ. քսան փարայ. թերեւս իր այն օրուան հացին ստակը, թերեւս իր ամբողջ հարստութիւնը. բայց այսպէս չէր մտածեր աւետարանի պաշտօնեան, հոն իր երկնաւոր վարդապետէն սորված էր « Նախ առնել եւ ապա ուսուցանել »: — առնել քայլ անտարակոյս իր աշխարհաբառ իմաստով — ու առաջարկեց պառաւին որ դրամը կանխիկ վճարէ, համակերպեցաւ խեղճ կինը. ու քահանան ուղղուեցաւ դէպ ի անոր ցուցեցած կողմը, երկու վայրկեանի մէջ ամէն բան լմացած էր, թէ հոգեհանգիստը եւ թէ աղօթքը, անհասկնալի բառեր լրտուած էր քահանան, ու երբ հողակոյտէն կը բաժնուէր, լսեցի որ կինը աղերսանօք կ'ըսէր թէ՛ « Տէր հայր, հայր մերը չըսիր », սրտմտեցաւ աւետարանի պաշտօնեան « Քսան փարայի հոգեհանգիստը անձախ ասխտար կ'ըլլայ » գոչեց ու առաւ քալեց. ափ ի բերան մնաց խեղճ կինը, ինկաւ հողակոյտին վրայ ու անոր փարելով սկսաւ յորդ արցունք թափել, իրեն մօտեցայ ու կարեկցելով հարցաքննեցի զինքը, 15 տարիէ ի վեր այրի մնացած էր, էրիկը՝ պատուաւոր արհեստաւոր մը շատ լաւ կ'ապրեցնէր զիրենք, բայց անոր մահուանէն ի վեր խեղճ կինը շատ մը նեղութիւններով հազիւ կրցած էր իր մէկ հատիկ տղան դպրոց տալ ու կրթել, եւ երբ իր չարչարանքներուն վախճանը վերջացած կը նկատէր, վասն զի տղան ա՛լ չուկայ ելած եւ երկուքին բաւելու չափ ստակ կը չահի եղեր. ամիս մը առաջ ան ալ հիւանդութեան մը զոհ գացած էր. լսեց խեղճ կինը նորէն արցունքները սկսան հոսիլ ի հողակոյտին փարեցաւ... Խեղճ քրիստոնեայ, եկած էր հոն Աւետարանի մխիթարիչ պաշտօնեայէն զոնէ իր վշտացեալ սրտին մխիթարանք մը ընդունելու, եւ որչա՛փ յուսախաբ եղաւ: Դառնացեալ սրտով մեկնեցայ գերեզմանատունէն:

Վասն ճշտութեան

Ս. ՄԵՏԱՏՈՒՐ

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Տ Ո Ւ Փ

Գու՛մ-Գաբու՛էն կը գրեն մեզ:

Մայր եկեղեցւոյ քահանաները թէեւ չորս եկեղեցիներու բաժնուեցան, սակայն իրենց մէջ եղած անհամաձայնութիւնը տակաւին վերջացած չէ: Օր նոր, պատմութիւն նոր: Անցեալները քահանայից դասը միահամուռ նիստ մը ընելով, գանձապետ քահանան զաղրեցուցեր են պաշտօնէն եւ հաշիւներու փոխանցման գործողութիւնը կատարուելու առթիւ, զիտեր են որ կլորիկ գումար մը կոկորդը անցուցեր է գանձապետը. ասկէ հա՛ա ծագում առաւ նոր կռիւ մը, քահանայից դասը 30—40 ոսկի կը պահանջէ գանձապետ քահանայէն, եւ այս վերջինը 15 ոսկի միայն կոկորդս տնցուցած եմ կ'ըսէ. երկու կողմէն

ալ կը դիմեն Ս. Պատրիարք Հօր որ կը յանձնարարէ Պատրիարքարանի Եւմոից Տեսչութեան, հաշիւները քննել եւ իրեն տեղեկագրել: Ինչ որ ալ ըլլայ տրուելիք տեղեկագիրը եւ որչափ ալ ըլլայ կլուած գումարը, խնդիրը հոն է որ գանձապետը հինգ փարայ չունի գրպանը, ինչը պիտի վճարէ: «Գործ տուէք, աշխատիմ վճարեմ» կ'ըսէ: Իրաց այս վիճակին մէջ բոլոր տէրպապանները մէկ խօսք ըրած են, իրենց մէջէն բոլորովին դուրս հանելու համար գանձապետ-քահանան եթէ չուզէ կամ չկրնայ վճարել կուլ տուած գումարը. կրօնական ժողովը որուն օրակարգէն երբէք վերցուած չէ Գում-Գաբուի քահանաներուն խնդիրը, կը կարծէր թէ զանոնք եկեղեցիներու վրայ բաժնեկով, անհամաձայնութեան առաջը կարելի պիտի ըլլար առնել. բայց ահա խնդիրը վերստին կը ներկայանայ իրեն նոր կերպարանք մը առած: Քահանաները փարանիս կ'ուզենք, կը պոռան. գանձապետը՝ փարայ չունիմ կը կրկնէ. քահանաները՝ այդ տէրտէրը մեր մէջը չենք ուզեր կ'աղաղակեն. գանձապետը՝ գործ աշխատութիւն կ'ուզէ կարենալ վճարելու համար մարսած գումարը. տեսնենք կրօնական ժողովը այս անգամ ինչ կարգադրութիւն պիտի ընէ. ամէն պարագայի մէջ Գում-Գաբուի մէջ օրուան խօսակցութեան նիւթն է այս քահանայա-ղրամական խնդիրը:

ԳՈՒՄ-ԳԱԲՈՒՅԻ

ԽՆԴԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ձորանչը՝ փեսին.

— Լուսանկարս հանել տալու դիտաւորութիւն ունիմ, որ հազուստովս հանել տամ, սիրելի փեսաս:

— Ճամբորդի հագուստովդ:

* * *

Վաճառականը՝ իր նոր գրագրին.

— Այսօր կէս օրէն վերջը ինչ ընելիքդ հաղորդեց քեզ արկղակալը:

— Այո, էթէնտի, ձեր վաճառատուն գալը տեսնալուս պէս պիտի արժնցնեմ զինքը բունէն:

* * *

— Որոնք են անախորժները:

— Երեք օրէն վերջը՝ անձրեւը, հիւրը եւ կինը:

* * *

— Կեր ձուկը երբ թարմ է. ամուսնացուր աղջիկդ երբ պզտիկ է:

* * *

— Մարդը կրակարանն է, կինը մէջի կրակը եւ սատանան փութը (քէօրիկ):

* * *

— Մայրիկ, իրան է որ մարդիկ հողէ շինուած են:

— Անտարակոյս աղջիկս:

— Ուրեմն սեւամորթները ածուխէ շինուած են:

* * *

— Կուզես շատ բարեկամ ունենալ.

Ամէն բանի «կարելի է» եւ ամէն մարդու «իրաւունք ունիս» ըսէ:

Տպագրական Տեսչութեան կողմէ հետեւեալ ազգարարագիրը ստացանք.

«Ծաղիկ շաբաթամերթը օրինաց հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալով, կ'ազգարարուի արտօնատիրոջ որ, եթէ կրկնէ իր այս ընթացքը, օրինաց տրամադրութիւնը ի գործ պիտի դրուի»:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ասկէ տարի մը առաջ Կտակաքննիչ անուամբ Յանձնաժողով մը կազմուած էր որ Սէթեան Միհրան էթէնտիի ատենապետութեամբ եւ կտակակատար ու կտակընկալ եկեղեցիներու աւագերէցներուն եւ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետներուն անգամակցութեամբ կը գումարուէր Պատրիարքարանի մէջ գլխաւորաբար Պէզճեան Գարութիւն ամիրայի եւ ուրիշ կտակաց խնդիրներու առթիւ ծագած անհամաձայնութեան վերջ մը տալու համար: Այդ Յանձնաժողովը եթէ չենք սխալիր, մէկ քանի նիստեր ընելէ յետոյ ճիշդ անցեալ տարի այս միջոցիս իր նիստերը դադրեցուց Չատկական տօներու առթիւ, որոշելով Չատկէն վերջը վերստին գումարուիլ. եւ ահա անկէ ի վեր տարի մըն է որ անունն անգամ մոռցուեցաւ: Անցեալները Խառն ժողովի մէջ կտակային խնդիրներու վրայ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան եւ առանց Կտակաքննիչ Յանձնաժողովոյ մը գոյութիւնը մտքէ իսկ անցուելու մէկ քանի որոշ սկզբունքներ որոշուեցան որոնց վրայ հիմնուելով Ս. Պատրիարք հայրը պիտի կարգադրէր ամէն կարգի կտակային խնդիրները: Հիմայ սակայն կը լսենք թէ Ն. Սրբազնութիւն Պատրիարքարանի պաշտօնեաներէն նոր Յանձնաժողով մը կազմած է, որուն յանձնարարած է Խառն ժողովոյ դժած սկզբունքներուն վրայ հիմնուելով բոլոր կտակային խնդիրներու կարգադրութեան եղանակին վրայ տեղեկագիր մը պատրաստել եւ ներկայացնել իրեն: Տեսնենք այս նոր Յանձնաժողովը ինչ կարգադրութիւն պիտի ընէ գոհացնելու համար թէ կտակակատար եւ թէ կտակընկալ մարմինները:

Կրօնական ժողովը իր երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ հետեւեալ որոշումները առած է .

— Համալիան Տ. Իսահակ վարդապետը էրզրում չղրկուելու համար խնդրագիր մը յղած էր Քեղիբեան Տ. Խորէն քահանայն . դուն քու գործդ նայէ՛ , ըսուեցաւ :

— Ամասեայէն կրկին անգամ Մարզումնու վանքին աննախանձելի վիճակը նկարագրուած էր . երկայն մի՛ ընէք , Վանքեան Տ. Արիստակէս Ծ. վարդապետը ձեզի Առաջնորդական Տեղապահ կարգելու համար յառաջիկայ Խառն ժողովին մէջ հարկ եղած որոշումը պիտի տանք , ըսուեցաւ :

— Էնկիւրիի Տ. Տաճատ , Ֆիլիպէի Տ. Արսէն վարդապետներուն խնդիրները նկատողութեան առնուեցաւ . առաջնոյն՝ բացատրութիւններդ գրաւոր բե՛ր եւ երկրորդին՝ Ֆիլիպէէն գաւրս ելի՛ր , Շումլա գնա՛ , ըսուեցաւ :

— Վարնայի եկեղեցւոյն վրայ քահանայ ձեռնադրուելու համար Պ. Գէորգ Ղարիպեանը ներկայացաւ պաշտօնագիրներով . Սուքիասեան Տ. Եսարոպ արքեպիսկոպոսը այս Կիրակի Եէնի-Գաբուի եկեղեցիին մէջ թող ձեռնադրէ , ըսուեցաւ :

— Սօֆիայի Տ. Արիստակէս քահանային՝ Պուլկարիոյ Առաջնորդական Վիճակին վրայ յղած տեղեկագիրը կարդացուեցաւ , աֆէրի՛մ Տ. Արիստակէս , ըսուեցաւ եւ որոշուեցաւ Խառն ժողովին ներկայացնել զայն որպէս զի անկէ ալ աֆէրիմ մը առնէ :

— Պայազիտի Քաջբերունի Տ. Ներսէս քահանայն Վան երթամ , ժողովուրդին քարոզեմ ըսած էր . Տ. Ներսէս Եպիսկ. Ասլանեանը զիտէ , ըսուեցաւ :

Ս. Պատրիարք հայրը Կրօնական ժողովին որոշման համաձայն , Մեք հաւց դաւանաքիւնը վերնադրով չըջաբերական մը զրկեց վաւառաց եկեղեցիներուն . այդ չըջաբերականը վաղը մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն մէջ ալ պիտի կարդացուի :

— Յառաջիկայ չարթու մէջ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան՝ Իզմիր եւ Տ. Ներսէս Սրբազան՝ Վան իրենց պաշտօնատեղիները կ'երթան :

— Վեհ . Սուլթանը բարեհաճած է երկրորդ կարգի Օսմանիյէ Պատուանշան շնորհել Սապաֆէ լրագրի տէր եւ տնօրէն Միհրան էֆէնտիի . Կը շնորհաւորենք զինքը Կայսերական այս բարձր գնահատման համար :

— Անգլեւամերիկեան Նպաստամատոյց Յանձնաժողովի նախագահին եւ անդամներուն կողմէ ստորագրուած չըջաբերական մը զրկուած է Ամերիկեան որբանոցներու վարիչներուն , որով կը յանձնարարուի գոհացում տալ Ս. Պատրիարք Հօր առաջարկութեան , այսինքն Հայ որբերը եկեղեցի զրկուին Կիրակի եւ տօն օրեր , խոստովանուին ու հաղորդուին եւ չաբարձր մէկ անգամ ալ կրօնի դաստիարակութիւն ըլլայ անոնց՝ Հայ եկեղեցականի մը կողմէ :

— Որքոց եւ կարօտելոյ խնամակալութիւնը՝ որուն անդամներն են Տ. Վահրամ Մանկունի Սրբազան , Սեթեան

Միհրան , Խըտըրեան Գրիգոր եւ Թէլեան Բարթող էֆէնտիները նախընթաց օր Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ իր նիստը գումարելով , հարկ տեսեր է Ուրֆայի որբանոցը ընդարձակել եւ կարօտելոց ինպաստ հանգանակութեան մղում տալու համար նոր միջոցներ գործադրել :

— Խառն ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր , եւ զբաղեցաւ ի մէջ այլոց Պուլկարիոյ եւ Ամասիայի Առաջնորդական Տեղապահներ կարգելու խնդիրներով :

— Վալտէմար Վէլք եւ Քառլը Լէման հնախոյզ Տօքթօռները Պիթլիզ գացած էին խուզարկութիւններ կատարելու : սակայն ձմեռուան սաստկութեանը պատճառաւ հինգ օր միայն կրցած են մնալ հոն , եւ անկէ ճամբայ ելեր են Սղերդի գծով Մուսուլ Տիարպէքի , Խարբերդ երթալու համար , լուր իրենց ուսումնասիրութիւնները կատարելէ վերջը պիտի վերադառնան Պիթլիզ :

— Պանտրմայի Հայ գիւղի քարահանքի Քննիչ Յանձնաժողովը երէկ իր նիստը գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանը , եւ իր հատարած քննութեան տեղեկագիրը կարգաւով որոշեց յանձնել Խառն ժողովոյ ուշադրութեան :

— Ուսումնական Խորհուրդը երէկ իր շաբաթական նիստը գումարեց Բերայի Արհեստանոցը , եւ զբաղեցաւ մայրաքաղաքիս եւ դաւառական մէկ քանի վարժարաններու վերաբերեալ խնդիրներով :

Երբեք միշտ Ս. Մելքիսեդեկ Սրբազանի կատարուեցաւ անցեալ Երկուշաբթի առաւօտ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ , Նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր , որուն շուրջը կը գտնուէին Տ. Բարթողիմէոս եւ Տ. Հմայեակ Սրբաղանները , ութը վարդապետ եւ բազմաթիւ քահանաներ : Դամբանականը խօսեցաւ Ս. Պատրիարք հայրը , ի վեր հանելով հանդուցելոյն գործունէութիւնը ազգային շրջանակին մէջ : Դամբանականէն վերջը , հանդիսաւոր թափօրով դադարը տաճարէն դուրս հանուելով , եկեղեցւոյ դռնէն մտնելակառք դուրսեցաւ եւ փոխադրուեցաւ Շիշլիի Ազգ. Գերեզմանատունը , ուր դամբանականներ խօսեցան , Տիգրան Եռասուֆեան , Յակոբ Սթամպուլեան եւ Աւետիս Սուրէնեան էֆէնտիները :

Ա Զ Դ

Ատանայի , Մերսինի , Հաճնոյ , Սոյի եւ Տարսոնի ազգայիններէն անոնք , որոնք կը փափաքին Ծաղիկի բաժանորդ գրուիլ , կրնան դիմել Տիգրան էֆ. Մ. Սէդ-Ջէնի ի Մէրսին որ Ծաղիկի թղթակից-գործակալ կարգուած է :

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Գ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բոլորովին բարեփոխուած եւ կրկնապէս նոխացած
Յանձնարարուած Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդէն
եւ վաւերացած Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սեփեկէն

Ի Ն. ՏԻԻՋԷՆՃԵԱՆԷ

630 մեծադիր երեսներէ բաղկացած սոյն ընտիր գործը կը պարունակէ վաճառականութեան վերաբերեալ ամէն կարեւոր գիտելիքները եւ օրէնքները: Վիտատիպ եւ տպագիր փոխանակարի, չէքի եւ տոմարի իրական օրինակներ: Խոմարակալութիւնը, կրկնատոմարը ընդարձակօրէն բացատրուած: զլխաւոր ազգաց դրամները, կշիռները, չափերը, գամպիօի գինները, դրոշմատուրքերը, եւայլն, եւայլն: Պիտանի եւ օգտակար դպրոցներու, առեւտրական ասպարէզին պատրաստութիւններուն, եւ նոյն իսկ գործի մարդոց համար: Գին կազմեալ օրինակին 23 դրուշ:

Է Ք Ի Թ Ա Պ Լ

(ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՅ)

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿՈՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Երաշխատորութեան դրամագրային է

1 ՄԻԼԻԱՌ 227 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ

Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

Գ.Ա.Ռ.ՆԻԿ. Ս.ՍՏՈՒՍ.Ն.Ս.ՏՈՒՐ

ԳՐՊԱՆԻ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ ՕՐԱՑՈՅՑ 1899Ի

ՀԵՂԷՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ ԷՖ.Ի

Կը գտնուի Հալաթիա, Վրոյր եւ Ընկ. Թղթավաճառանոցը եւ Պոլիս Հայ գրատունները: Միակ կեդրոնատեղին Զ. Թորոսեան գրատուն, Պոլիս Վալիաթ խան, Գիներն են, Դահեկան 2 1/2, 5, 7 1/2, 12 1/2 եւ 20 ըստ տեսակի: Շատ գնողներու մեծ զեղչ: Նամակադրոշմ զրկողը Մաղիկի Տնօրէնութեանէն կրնայ ստանալ մէկ օրինակ: Նախորդ տարուանները 1 դահեկան: Հատին բօսիթի ծախքը 20 փարայ է:

ԳՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Չազմագեղար, Վալիսէ խան

Բառգիրք Անգլ.-Հայ. Վ. Յ. Յակոբեան, գին քառուսէ 54, ընտիր լաթիկով. 60, ընտիր թղթով 108: Գաւառական կարօտ դպրոցաց զեղչ 30 %:

Բառգիրք Հայ-Գաղղ. Ն. Տէմիրճիպաշեան, գրքին ետեւը յատուկ անուանաց բառգրքերով. գին քառուսէ 15, լաթակաղմ 17 1/2: Կարօտ դպրոցաց 30 % զեղչ:

Պէտք ունեցողներն ուղղակի գրատուն դիմել պարտին:

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԲԵՐ

Բաց ի հայ եւ հայատառ Տաճկերէն բազմաթիւ վէպերէ, գրատան մէջ կը գտնուին Հիւկոյի, Զոլայի, եւ այլ բազմաթիւ երեւելի հեղինակաց գրքերը, հանդէսներ, ամէն տեսակ դասագրքեր, մանկավարժական պատկերազարդ գրքեր: Ուսուցիչք, ուսուցչուհիք, գրասէրք կը հրաւիրուին այցել եւ օգտուիլ առիթէն:

Թէ վաճառելի եւ թէ վարձու գրոց պայմանք մատչելի են ամէն քսակի:

Գրատունը բաց է ամէն օր, եւ պատրաստ ամէն տեսակ յանձնարարութիւն կատարելու, եթէ փոխարժէքը կանխիկ է:

(Հասցեատեղ յամին 1852)

ՏՔՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԲ

Թիւ 396, Մեծ-Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուլենեանց շէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամեն նասաստիկ ցաւած ակռաներն մեկ անգամեւ կը լեցուին, ցաւով դիմեցող եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դեմքի ձեւաւորութիւն ըստ քարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարելագործեալ քրքաններու միջոցաւ առանց ցաւի ուսումնասանութիւն:

Յ. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա Ձ Դ

Այս անգամ կը վաճառուին մեծ ու փոքր քանակութեամբ Ազգ. Հիւանդանոցի սեպհաւ կան մաքառա դերձաններն հարիչ Միարոպովիչի գրատունեակն օրէ Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ Իլմիրի-Օլուխան թիւ 10:

Այս առթիւ կը խնդրուի Արգոյ հասարակութեան օր փութան փորձել այս դերձաններն Գործատու եւ մասնագէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրապարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւելութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի լինիք Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հարկւրաւոր խեղճ եւ անկար պատրաստելոց:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (ԿԱՆԽԻԿ)

Պոլիս եւ Գաւառներ Տարեկան 50, Վեցամս 25, եռամս 15 դր. Օսմ. երկիրներ 12, 6, 3 Էր
Իրանի սեղ բոսքայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն:
Թղթասարի ծախքը մեր վրայ:

ԵՄԱԼԻԿԻ Խմբագրութեան եւ Վարչութեան վերաբերեալ ամէն գրութիւնք պէտք է ուղղուի Առ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՄԱԼԻԿ ԽԱՐԱԲԱՅԵՐԹԻ

Հալաթիա, Նորասուկեան խան

Արտոնաւոր Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Սուլթան Համամ հասցեայի, թիւ 14

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Վ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ 14